

تجملہ

خجستہ جوی

خجستہ شبنم

از درگاہ احمیہ

فتح الأبواب بین ذوی الأبواب و بین ربّ الأرباب فی الإستخارة

سید رضی الدین علی بن طاووس رَحْمَةُ اللهِ عَلَیْهِ | مترجم: فاطمہ احمدی | به کوشش بنیاد بین المللی دعا

وزارت امور اسلامی و خیرات

عنوان کتاب: خیرجویی و خیرشناسی از درگاه احادیث

ترجمه کتاب

فَتْحُ الْأَبْوَابِ بَيْنَ ذَوِي الْأَبْوَابِ وَبَيْنَ رَبِّ الْأَبْوَابِ فِي الْإِسْتِخَارَةِ

مؤلف: سید رضی الدین علی بن طاووس رحمته الله

تهیه و تنظیم: بنیاد بین المللی دعا • مترجم: فاطمه احمدی
مدیر هنری: محمد عباس زاده • صفحه آرایی: محمدرضا احمدی

ناشر: واژه پرداز اندیشه • نوبت چاپ: اول- ۱۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۳۳۹۹-۸-۰

کلیه حقوق این اثر متعلق به «بنیاد بین المللی دعا» می باشد.

سرشناسه: ابن طاووس، علی بن موسی ۵۸۰-۶۶۴ ق. Ibn Tawous, Ali Inmi Mousa

عنوان قرارداد: فتح الابواب ذوی الابواب و بین الابواب فی الاستخارات، فارسی
عنوان و نام پدیدآور: ترجمه کتاب فتح الابواب بین ذوی الابواب و بین رب الابواب فی
الاستخاره / سید رضی الدین علی بن طاووس رحمته الله • مترجم: فاطمه احمدی؛ تهیه و

تنظیم بنیاد بین المللی دعا. • مشخصات نشر: قم: واژه پرداز اندیشه، ۱۴۰۲

مشخصات ظاهری: ۲۳۶ ص: ۱۴/۵×۲۱/۵ س م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۳۳۹۹-۸-۰ • وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۳۴ - ۲۳۶. • موضوع: استخاره *Estekhareh

شناسه افزوده: Doa International Foundation

رده بندی کنگره: BP ۲۷۲/۵ • رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۹

شماره کتابشناسی ملی: ۹۱۸۸۰۷۸ • اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

تاریخ درخواست: ۱۴۰۲/۰۱/۳۰ • کد پیگیری: ۹۱۸۶۹۴۳

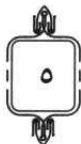
۱۴۰۲

بسم الله الرحمن الرحيم

دیباچه:

حمد ازلی خدای سبحان را سزااست. تحیت ابدی بر پیامبران الهی، به ویژه حضرت خاتم پیامبران صلی الله علیه و آله؛ درود بیکران بر خاندان طه و یاسین به ویژه حضرت خاتم الأوصیاء مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف؛ که هر کسی به کشتی نجات آنان در آید، از امواج سهمگین دریای مظلوم آخر الزمان در امان خواهد بود. و هر کسی از آن ذوات مقدس پیش افتد، در گرداب های گمراهی غرق خواهد شد. و هر کس از ایشان عقب بماند، از دین خارج شده و نابود خواهد گردید. به ساحت این ذوات قدسی تولی، و از معاندان آنان تبری می جوئیم.

آنان که در دوران ۲۵۰ سال حضور و ظهور یازده امام هدایت و منجی بی بدیل علیه السلام، به ریسمان ولایت و امامت آنان آویختند، سعادت آن را یافتند که بی واسطه محضر امامان خویش را درک کنند و از دریای بی کران ارشادات آنان متنعم گردند و آموزه های لازم برای رستگاری را مستقیماً دریافت کنند و برترین الگوی هدایت و نجات را در برابر خود داشته باشند؛ ولی با آغاز غیبت آخرین امام و حجت خداوند، شیعه از نعمت حضور امام علیه السلام خود و بهره مندی بی واسطه یا باواسطه از آن حضرت محروم گشت.

شناخت و تجربه حسی نازل ترین حد معرفت‌شناسی، و شناخت شهودی و تجربه تجربیدی و حضوری عالی ترین حد آن است. استخاره یکی از راه‌های میانی معرفت‌شناسی است.

هرگاه بنده مؤمن و پارسایی، تصمیم به انجام کاری بگیرد و در آن مردّد و متحیر باشد، بر اساس وعده الهی: ﴿إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا﴾، خداوند به او سنجه و میزانی می‌دهد که از شناسایی حق و باطل درمانده نشود و فرق میان کار درست و نادرست را بفهمد؛ زیرا قدرت تشخیص درست از نادرست، یا با تفکر عقلی پدید می‌آید یا با نزاهت روح و صفای باطن.

هنگامی که انسان نمی‌تواند از راه تفکر عقلی و صفای باطن تکلیف خود را تعیین کند، وظیفه دارد از راه مشورت با صاحب نظران مشکل خود را برطرف کند؛ اگر تفکر عقلی و شهود قلبی و مشورت با دیگران نتیجه نداد، باید به استخاره روی آورد.

در مورد معنای اصطلاحی «استخاره» دیدگاه‌های مختلفی بیان شده است که از مجموع آن‌ها دو معنا به دست می‌آید:

معنای اول استخاره (خیرجویی)، عام است و تمام تصمیم‌های آدمی را در بر می‌گیرد و حتی واجبات و محرمات را نیز شامل می‌شود. در این نوع استخاره، فرد با حالت تضرع از خداوند می‌خواهد که خیر او را در آن کار قرار دهد و اگر مصلحت نیست، با مانعی راه او را ببندد و اگر مصلحت

است، مانع ها را بردارد؛ زیرا آگاهی انسان از رخدادهای جهان بسیار اندک است؛ نه از آینده خبر دارد و نه از گذشته و نه از اسرار درونی و اراده دیگران؛ قلب پاک می تواند از غیب اطلاع یابد و راه آگاهی یافتن از آن، نماز، دعا و طلب خیر از خداوند سبحان است. پس باید خیر را با تضرع و اشک و آه، تنها از خدا بخواهد؛ زیرا خیر فقط به دست او است.

ادب دعای انسان متوکل و راضی آن است که از خدا چیز معین و مشخصی را به عنوان مطلق طلب نکند؛ زیرا ممکن است برایش مفید نباشد، و بلکه زیانبار باشد؛ از این رو انجام دادن هر کاری خصوصاً کارهای مهم، پس از مشورت و پس از تشخیص پسندیده بودن کار و بعد از تصمیم، باید با طلب خیر از ذات اقدس خداوندی آغاز شود.

معنای دوم استخاره که موضوع اصلی این کتاب است، عبارت است از خیرشناسی و طلب شناخت خیر. هنگامی که انسان نمی داند که انجام کاری برای او خیر است یا شرّ، و تفکر و مشورت با دیگران هم نمی تواند وجه خیر بودن آن را روشن کند، باید از خداوند بخواهد خیر و شرّ عمل مورد نظرش را برایش مشخص گرداند. چنین استخاره ای برای رفع حیرت و تردید در انجام کارهای مباح است، اعم از اینکه تردید در اصل عمل باشد، یا در چگونگی انجام آن.

این نوع استخاره از نظر توحید علمی و توحید عملی هیچ مشکلی ندارد، زیرا نه علم به غیب است و نه شرک به خدا؛ چون استخاره کننده مؤثر حقیقی را در همه اسرار جهان، فقط خدا می داند که نفع و ضرر همه به دست اوست.

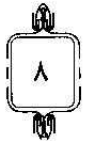
از سوی دیگر این استخاره حکم شرعی هم نمی آورد و فقط رفع حیرت می کند؛ یعنی اگر پاسخ استخاره خوب باشد، عمل به آن شرعاً واجب نمی شود (ترک آن جایز است)؛ زیرا حداکثر پیام آن، ارشاد به خیر و ایجاد امید برای رسیدن به آن است؛ و اگر پاسخ استخاره بد باشد، انجام آن شرعاً حرام نمی شود؛ فقط این نگرانی روانی را به وجود می آورد که مبدا آسیمی از مخالفت کردن با استخاره ایجاد شود.

هر دو معنای استخاره (خیرجویی و خیرشناسی)، نوعی دعا و درخواست از ایزد متان تلقی می شود که فرد متحیر، عاجزانه از خداوند عالم و قادر می خواهد که نتیجه خیر برای عمل او پیش آورد، یا در کوره راههای متعدد خیر را به او بشناساند.

بنابراین، آیاتی که مشروعیت دعا و درخواست از خداوند را بیان می کنند، شامل استخاره نیز می شوند، خداوند می فرماید:

«وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أَحِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ»

و هنگامی که بندگان من، از تو درباره من سؤال کنند، بگو من نزدیکم و دعای دعا کننده را به هنگامی که مرا می خواند پاسخ می گویم، پس باید دعوت مرا بپذیرند و به من ایمان بیاورند تا راه یابند.

استخاره به معنای دوم (خیرشناسی و رفع تحیر در مقام عمل)، دارای محدودیت است و در هر جایی کاربرد ندارد. بر این اساس، در مواردی که

انسان تردید داشته باشد و با نیروی عقل و مشورت نتواند خیر و شر کارها را مورد بازشناسی قرار دهد و دین نیز بیانی نداشته باشد، باید به این استخاره روی آورد. روایات متعددی نیز مشروعیت این نوع استخاره را تبیین نموده است؛ از جمله این که امام صادق علیه السلام فرمود:

هیچ بنده مؤمنی استخاره نمی کند، جز آن که خداوند برای او خیر می خواهد، هر چند حوادث ناگواری برایش پیش آید.^۱

استخاره به معنای خیرشناسی، نیازمند روشهای مشروعی از طرف دین نیز هست؛ از این رو در روایات، راههای متعددی برای بازشناسی خیر از شر، در کارها بیان گردیده است.

کتاب «فتح الأبواب بین ذوی الألباب و بین ربّ الأرباب» به معنای «گشوده شدن درها میان صاحبان خرد و پروردگار پروردگاران» از عالم جلیل القدر مرحوم سید بن طاووس رحمته الله در قرن هفتم (۵۸۹-۶۶۴)، جامع‌ترین و مهم‌ترین کتاب در زمینه استخاره است که در بیست و چهار باب، از طریق عقل و نقل فضیلت استخاره را بیان نموده و با بهره‌گیری از آیات و روایات آن را تأیید نموده است. همچنین با استناد به روایات، به بیان گونه‌های مختلف استخاره اعم از استخاره با رقع، نماز، ذکر استخاره، و... پرداخته و با تکیه بر آیات و روایات، شبهات پیرامون استخاره را نیز پاسخ داده است.